

Fördelningsanalytiskt statistiksystem för inkomster och transfereringar (FASIT) 2009

HE0106

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	3
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	5
B	Kvalitetsdeklaration	6
B.1	Innehåll.....	6
1.1	Statistiska målstorheter.....	6
1.1.1	Objekt och population.....	6
1.1.2	Variabler.....	7
1.1.3	Statistiska mått.....	8
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	9
1.1.5	Referenstider.....	9
1.2	Fullständighet.....	9
B.2	Tillförlitlighet.....	9
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	9
2.2	Osäkerhetskällor.....	10
2.2.1	Urval.....	10
2.2.2	Ramtäckning.....	11
2.2.3	Mätning.....	12
2.2.4	Svartsbortfall.....	12
2.2.5	Bearbetning.....	13
2.2.6	Modellfel.....	13

2.2.7	Prognosfel	14
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	14
B.3	<i>Aktualitet</i>	14
3.1	Frekvens	14
3.2	Framställningstid.....	14
3.3	Punktlighet	14
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	14
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	14
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	14
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	14
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	15
5.1	Spridningsformer.....	15
5.2	Presentation	15
5.3	Dokumentation	15
5.4	Tillgång till primärmaterial	15
5.5	Upplysningstjänster.....	15

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Hushållens ekonomi

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Inkomster och inkomstfördelning

A.3 SOS-klassificering

Statistikprodukten ingår inte i Sveriges officiella statistik.

A.4 Statistikansvarig

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån (SCB)
<i>Postadress:</i>	701 89 Örebro
<i>Besöksadress:</i>	Klostergatan 23
<i>Kontaktperson:</i>	Leif Johansson
<i>Telefon:</i>	019-17 65 41
<i>E-post:</i>	Fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån (SCB)
<i>Postadress:</i>	701 89 Örebro
<i>Besöksadress:</i>	Klostergatan 23
<i>Kontaktperson:</i>	Leif Johansson
<i>Telefon:</i>	019-17 65 41
<i>E-post:</i>	Fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Produkten baseras till största delen på administrativa register. För de delar som samlas in föreligger inte uppgiftsskyldighet enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

A.9 EU-reglering

Det finns ingen EU-reglering för undersökningen.

A.10 Syfte och historik

Skatte-, avgifts- och transfereringssystemet har stor betydelse för såväl den enskildes ekonomi som för de offentliga finanserna. Fortlöpande sker ändringar i dessa skatte-, avgifts- och transfereringsregler. För att kunna bedöma konsekvenserna av olika förslag till förändringar har SCB i samarbete med Finansdepartementet utvecklat FASIT. Det är en mikrosimuleringsmodell med vilken man kan göra beräkningar av effekter av förändringar i skatte-, avgifts- och transfereringssystemen. FASIT gör det möjligt att beräkna den budgetmässiga kostnaden eller intäkten av en förändring. Dessutom är det möjligt att göra beräkningar av hur olika grupper kommer att påverkas av de föreslagna förändringarna

A.11 Statistikanvändning

FASIT är ett simuleringsverktyg där användaren inför regeländringar i befintliga och nya regelsystem för att sedan utvärderar effekten av dessa. Den största användaren av FASIT är Regeringskansliet, men även Riksdagens utredningstjänst (RUT), Svenskt Näringsliv samt Sveriges kommuner och landsting m.fl..

A.12 Uppläggning och genomförande

För FASIT används två olika datamaterial: HEK och STAR. Båda urvalen grundar sig framför allt på administrativa uppgifter. En stor del registeruppgifter hämtas från Inkomst- och taxeringsregistret. Dessa uppgifter kompletteras med uppgifter från Försäkringskassan, Skatteverket, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden (CSN) och Socialstyrelsen.

STAR är ett helt registerbaserat urval. Det kan betraktas som ett obundet slumpmässigt urval (OSU), med kompletteringar för de med höga kapitalinkomster (positiva och negativa) samt höga förvärvsinkomster. Urvalet görs ur SCB:s taxeringsregister(SCBtax), detta innehåller alla personer (fysiska eller juridiska(dödsbon)) som lämnat inkomstdeklaration för urvalsåret eller varit bosatt i Sverige någon gång under året. Urvalet består av ca 7000 000 urvalspersoner. Med hjälp av information från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) bildas sedan ett hushåll kring urvalspersonen. Denna komplettering leder till att antalet individer i urvalet blir ca 1 600 000.

HEK är en separat urvalsundersökning varifrån FASIT använder datamaterialet. HEK innehåller samma information som STAR men även viss information som samlats in genom en telefonintervju. Det är bl.a. information om hushållets sammansättning, boende och boendeutgifter. För individerna i hushållet ställs också frågor om sysselsättning, arbetstid, yrke och barnomsorg. HEK består av omkring 17 000 hushåll, vilket motsvarar ca 38 000 individer. Urvalet dras som ett OSU ur RTB. Stratifieringen kan variera något mellan åren men grunden för stratifieringen består av tre strata, ett bestående av boende i bostadsrätter, ett bestående av personer 75 år och äldre som ej bor i bostadsrätt och ett bestående av personer 18-74 som ej bor i bostadsrätt. Urvalet kompletteras med ett urval bland personer som utvandrat eller avlidit under året. Hushållet bildas sedan genom att urvalet kompletteras med urvalspersonernas hushållsmedlemmar. Den slutliga hushållssammansättningen bildas i samband med intervjun.

Utöver datamaterialen består FASIT av modellprogram där regelverken för skatter, avgifter och transfereringar finns programmerade. I modellprogrammen finns regelverken både för grundåret (det år datamaterialet avser d.v.s. 2009) och beslutade förändringar fem år därefter.

I modellprogrammen finns även framskrivningar av vissa ekonomiska variabler som lön, räntor och kapitalvinster. Dessa framskrivningar grundar sig på prognoser från bl.a. Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket.

FASIT levererar nya versioner ca 5 gånger per år. Då uppdateras modellprogrammen med nya prognoser och samtidigt uppdateras programmen med förändringar som skett i regelsystemen.

För att kunna göra framskrivningar måste antalet individer och hushåll i olika grupper förändras. Detta görs i ett kalibreringsprogram som körs innan själva modellprogrammen. Bearbetningarna resulterar i att de ingående objekten tilldelas nya vikter. Om exempelvis arbetslösheten stigit mellan grundåret och modellåret tilldelas de arbetslösa en högre vikt än de hade vid datainsamlings-tillfället. Underlaget till kalibreringen kommer från SCB:s befolkningsstatistik, Konjunkturinstitutet, Försäkringskassan samt Pensionsmyndigheten. Även dessa prognoser uppdateras vid varje FASIT-version.

Huvuddelen av FASIT-användarna prenumererar på hela modellen och gör egna beräkningar med hjälp av den.

A.13 Internationell rapportering

Det sker ingen internationell rapportering från FASIT.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga förändringar är planerade.

B Kvalitetsdeklaration

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

SCB framställer endast en begränsad mängd statistik från FASIT. De mest efterfrågade tabellerna visas på SCB:s hemsida. I första hand är det användaren av registret som avgör vilka målstorheter som ska skattas. Skattningen kan göras för hela populationen eller för enskilda redovisningsgrupper.

De uppgifter SCB redovisar avser:

- Summerade inkomstslag (makrosummor) för grundåret (2009) och framskrivet 3 år.
- Den disponibla inkomsten, redovisas med genomsnitt, median och Gini-koefficient för grundåret (2009) och framskrivet 3 år.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen för HEK-undersökningen utgörs dels av de hushåll som fanns i Sverige den 31 december 2009, dels av alla personer som levde i Sverige under någon del av året. Hushållen består av personer som enligt gällande lagar och förordningar skulle ha varit folkbokförda i Sverige 31 december 2009.

I redovisningen av statistiken används två olika populationer. Helårshushåll som utgörs av de personer som var folkbokförda vid såväl årets början som dess slut och bodde i ordinärt boende samt makropopulationen som består av alla personer som levt i Sverige någon gång under 2009.

Urvalspopulationen består av personer, som enligt gällande lagar och förordningar skulle ha varit folkbokförda i Sverige 31 december 2009. Eftersom endast personer 18 år eller äldre ingår i rampopulationen, innebär det att personer yngre än 18 år som bor i egna hushåll helt saknas i undersökningen, se 2.2.1.

Undersökningen använder två definitioner av hushåll; kosthushåll och familjeenhet. Kosthushåll är huvudbegrepp.

Ett kosthushåll utgörs av alla personer som bodde i samma bostad och som hade gemensam "hushållning" den 31 december 2009. Inneboende ingår inte i kosthushållet. En familjeenhet omfattar en eller två vuxna som är gita/sammanboende samt ev. barn under 18 år. Ett hemmavarande barn 18 år eller äldre bildar en egen familjeenhet. Ett kosthushåll kan bestå av flera familjeenheter. Personer som är tillfälligt borta, men som förväntas återkomma, ingår i hushållet. Barn som bor lika mycket hos båda föräldrarna räknas med i det hushållet där de är folkbokförda. Institutionshushåll ingår inte i redovisningen. Personer som är 65 år eller äldre och bor i särskilt boende ingår dock.

Målpopulationen för STAR-undersökningen är alla som levt i Sverige under året samt alla som lämnat in inkomstdeklarationer för året, det innebär att i målpopulationen ingår dödsbon samt personer som inte bor i Sverige men som är skyldig

att deklarerat för vissa inkomster i Sverige.

I redovisningen av statistiken används två olika populationer. Helårshushåll som utgörs av de personer som var folkbokförda vid såväl årets början som dess slut samt makropopulationen som består av alla personer som levt i Sverige under året samt alla som lämnat inkomstdeklaration för året.

Urvalspopulationen överensstämmer med målpopulationen.

Undersökningen använder två definitioner av hushåll; kosthushåll och familjeenhet. Kosthushåll är huvudbegrepp.

Ett kosthushåll utgörs av alla personer som är folkbokförda på samma fastighet och som är gifta med varandra eller har gemensamma barn samt de barn till dessa oavsett ålder. En familjeenhet omfattar en eller två vuxna som är gifta/sammanboende samt ev. barn under 18 år. Ett hemmavarande barn 18 år eller äldre bildar en egen familjeenhet. Ett kosthushåll kan bestå av flera familjeenheter.

1.1.2 Variabler

Nedan redovisas ett urval av de variabler som används i FASIT. Vid leverans av FASIT lämnas en beskrivning av samtliga variabler.

De viktigaste bakgrunds- och klassificeringsvariablerna är hushållstyp (kosthushåll och familjeenhet), ålder och kön.

Ett stort antal inkomstvariabler härleds från administrativa register. Förutom de skapade inkomstvariablerna finns variabler inom olika transfereringsområden. Kön, ålder och födelseland hämtas från SCB:s register över totalbefolkningen (RTB) med aktualitet 31/12 2009. Övriga variabler härleds med hjälp av uppgifter från intervjun och administrativa register.

För att göra jämförelser av t.ex. disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem där konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med den konsumtionsvikt som gäller för hushållet. Den skala som används i redovisningen av 2009 års inkomster är en revidering av den konsumtionsenhetsskala "Svensk konsumtionsenhetsskala" som föreslogs i utredningen om Förbättrad statistik om hushållens inkomster, SOU 2002:73.

Löneinkomst	Löneinkomst är summan av löneutbetalningar under året. I begreppet lön ingår skattepliktiga förmåner och traktamenten som redovisas under lön i taxeringen. Den resekostnadsersättning som överstiger det sedan år 1990 begränsade avdraget ingår också. Fr.o.m inkomståret 1992 ingår sjuklön (den sjukersättning arbetsgivaren har ansvar för) i lönebegreppet.
-------------	---

Näringsinkomst	Näringsinkomst (företagarinkomst) beräknas som inkomst/underskott av näringsverksamhet.
----------------	---

Kapital	Ränta, utdelning, kapitalvinst och kapitalförlust. Beräkningen görs brutto, dvs. inga avdrag får inverka. I samband med skattereformen 1990/1991 blev alla kapitalinkomster skattepliktiga och ingår därför i redovisningen. Företagare kan fr.o.m. inkomstår 1994 välja att genom så kallad positiv räntefördelning flytta kapitalinkomst på eget kapital i näringsverksamhet från näringsinkomst till kapitalinkomst.
Faktorinkomst	Faktorinkomst är summan av löneinkomst, företagarinkomst, inkomst från fåmansföretag, ränta och utdelning samt kapitalvinst och kapitalförlust.
Skattepliktiga positiva transfereringar	Skattepliktiga positiva transfereringar är summan av pension, arbetsmarknadsstöd, föräldrapenning, sjuk- och aktivitetsersättning, ersättning i samband med sjukdom, teckenspråksundervisning för föräldrar, utbildningsbidrag för doktorander samt övriga positiva skattepliktiga transfereringar.
Skattefria positiva transfereringar	Skattefria positiva transfereringar är summan av bostadsbidrag, bostadstillägg till pensionärer, äldreförsörjningsstöd, ekonomiskt bistånd, barnbidrag, studiemedel samt övriga positiva skattefria transfereringar.
Slutlig skatt	I den slutliga skatten ingår statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, statlig inkomstskatt på kapitalinkomster, fastighetsskatt, fastighetsavgift, allmän pensionsavgift, egenavgifter, kyrkoavgift samt begravningsavgift, skatter för näringsverksamma och avdrag för skattereduktioner.
Övriga negativa transfereringar	Övriga negativa transfereringar är summan av betalt underhållsbidrag, återbetalda studielån och avdrag för pensionsförsäkring.
Disponibel inkomst	Disponibel inkomst är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Till disponibel inkomst räknas samtliga i hushållets inkomster, även barnens.

1.1.3 Statistiska mått

Följande skattningar avseende personer och hushåll redovisas: summa (inkl. antal), kvoter (inkl. medelvärde), lägesmått (inkl. median och deciler) och Gini-koefficient.

Gini-koefficienten används för att redovisa ojämnheten i inkomstfördelningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ett högt värde visar på större ojämnhet än ett lågt värde.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter decilgrupper. Eftersom statistiken redovisar inkomster för inkomståret används helårspopulationen, de personer som varit folkbokförda i Sverige under hela 2009. Institutionshushåll ingår inte heller i redovisningen. Deras inkomst- och utgiftsförhållanden är inte jämförbara med övriga hushåll.

För att göra jämförelser av t.ex. disponibel inkomst mellan olika typer av hushåll används ett viktsystem där konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning. Den disponibla inkomsten divideras med den konsumtionsvikt som gäller för hushållet.

1.1.5 Referensstider

Referensperioden är inkomståret 2009. Hushållets sammansättning avser förhållandet den 31 december 2009.

1.2. Fullständighet

Statistiken över bland annat inkomster, ersättningar, bidrag och skatter bygger på delar av Inkomst- och taxeringsregistret (IoT). Dessa registeruppgifter kommer från Skatteverket (taxeringsuppgifter och kontrolluppgifter), Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Statens pensionsverk, Pliktverket och Socialstyrelsen. Det innebär att inkomster som inte ingår i dessa register lämnas helt utanför.

Uppgifter om överföringar mellan hushåll, t.ex. ekonomiskt stöd som vissa föräldrar ger sina vuxna barn, finns inte i register. Det innebär bland annat att ungdomarnas verkliga ekonomiska standard kan underskattas i statistiken.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet beror på det totala felet mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan bestå av urvalsfel, täckningsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. För dessa fel hänvisas till beskrivningen av statistiken för HEK - undersökning. I FASIT modellen tillkommer modellfel och prognosfel. Modellfelet uppstår då man i modellen beräknar skatter och transfereringar och det modellerade resultatet kan då komma att avvika från det lämnade värdet. Prognosfelet uppstår eftersom man med olika tekniker skriver fram urvalet till att avse förhållandena åren 2010-2015.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

I FASIT-modellen används antingen HEK-undersökningens urval eller STAR-urvalet.

HEK-undersökningens rampopulation bestod av personer som är 18 år eller äldre och som under 2009 var folkbokförda i Sverige. Rampopulationen hämtades från Registret över totalbefolkning (RTB). Urvalet dras i november samma år som mätåret och är ett stratifierat obundet slumpmässigt urval (STOSU) utan återläggning med tre strata. Urvalet är ett s.k. nätverksurval, vilket innebär att urvalspersonens hushållsmedlemmar också ingår i urvalet. Urvalsstorleken har under åren varierat mellan ca 10 000 och 19 300 hushåll. År 2009 var urvalet ca 17 000 personer. För varje utvald person skapas ett förslag på hushållssammansättning med hjälp av RTB. Dessa personer bildade ca 17 000 hushåll och det totala antalet undersökta personer uppgick till ca 37 400. Rampopulationen är stratifierad och stratifieringen har varierat över åren. För HEK 2009 var stratifieringen enligt följande;

- Bostadsrätt
- 75 år eller äldre
- 18-75 år

För att möjliggöra särredovisning av dessa grupper med tillräcklig god kvalitet bildar de separata strata.

Ett extra stratum görs där gruppen avlidna/emigranter, dvs. de personer som räknas som övertäckning, dras för att få makropopulationen att stämma överrens med verkligheten. Denna makropopulation används i FASIT-modellen för att kunna simulera budget- och fördelningseffekter av ändringar i skatte-, avgifts- och transfereringssystemen. Makropopulation används även i redovisningen av makrosummor.

Eftersom det är ett urval av befolkningen som ingår i undersökningen kan det bli viss osäkerhet när man redovisar variabler som är extremt snedfördelade, t.ex. kapitalvinst. Det påverkar också osäkerheten för variabler där kapitalvinst ingår. För personer som under inkomståret redovisat kapitalvinster/-förluster vid försäljning av t.ex. värdepapper och fastigheter görs ett tilläggsurval. Syftet med tilläggsurvalet är att öka säkerheten i skattningarna på inkomstparametrarna. Detta stratum ingår inte i intervjun.

STAR-urvalets rampopulation bestod av alla objekt som finns i SCB:s taxeringsregister för avseende inkomståret 2009. Urvalet består av en del som dras med hjälp av permanenta slumpantal som gör att man kan följa urvalsobjekten över tiden. Bland objekt med stora förvärvsinkomster och stora kapitalinkomster görs ett tilläggsurval för att förbättra precisionen. Detta urval kommer att innehålla dels personer som levtt eller haft någon inkomst i Sverige under 2009 som man har deklarerat för samt dödsbon som deklarerar enligt Inkomstblankett 1. Urvalet är ett nätverksurval genom att urvalet kompletteras med hushållsmed-

lemmar enligt de registeruppgifter som finns i RTB.

Estimation

För att skatta målstorheterna används ett estimationsförfarande som kallas kalibreringsmetod. I FASIT-modellen användes för HEK-urvalet för grundåret uppgifter om befolkningen fördelat på ålder och kön. För STAR-urvalet används som kalibreringsinformation för grundåret en poststratifiering baserad på taxerad förvärvsinkomst och inkomst av kapital. För modellåren används som kalibreringsinformation uppgift om antal sysselsatta fördelat på olika sektorer, antal med A-kassa, antal i arbetsmarknadspolitiska program, antal sjukpenningdagar netto, antal föräldrapenningdagar, antal med sjuk- och aktivitetsersättning, antal med inkomstgrundad änkepension och antal med änkepension enligt grundnivå. Syftet med kalibreringen är för grundåret att förbättra precisionen i skattningarna, medan den för modellåret är att skapa en ekonomisk miljö som stämmer överens med den som finns i prognoserna.

2.2.2 Ramtäckning

Målpopulationen utgöres dels av alla inkomsttagare som har funnits i Sverige under mätåret. Målpopulationen för hushåll utgöres av de hushåll som den 31 december 2009 fanns i Sverige. Hushållen består av personer som enligt gällande lagar och förordningar skulle ha varit folkbokförda i Sverige 31 december 2009. Undersökningens rampopulation bestod av personer som är 18 år eller äldre och som var folkbokförda i Sverige 31 december 2009.

De brister som finns när det gäller rampopulationens täckning av målpopulationen är små.

Övertäckning

För både HEK och STAR gäller följande för övertäckningen. Emigranter förorsakar övertäckning om utflyttning inte anmäls. Genomförda studier tyder på att folkbokföringen innehåller ett betydande antal personer som inte längre bor i landet. Detta är förmodligen den allvarligaste kvalitetsbristen i folkbokföringen. Många som flyttar ut ur landet har inget eget intresse av att anmäla utflyttningen och en del gör det heller inte. Vid den kontroll som gjordes i samband med folk- och bostadsräkningen 1985 utgjorde den oanmälda utflyttningen ca 0,1 procent av hela befolkningen. Räknat på delpopulationen utländska medborgare utgjorde den oanmälda utflyttningen 1,0 procent för nordiska medborgare och 2,8 procent för medborgare i övriga länder. Under år 2004 har studier gjorts där man försökt att skatta storleken på den oanmälda utflyttningen med hjälp av registerstatistik. En preliminär siffra pekar på att de oanmälda utflyttningarna var minst 0,5 procent i åldersgruppen upp till 65 år. I HEK:en markerar man som övertäckning personer som inte har några inkomster och vars födelseland är annat än Sverige.

Undertäckning

Brister i rapporteringen av födslar och invandring resulterar i undertäckning i befolkningsstatistiken. Den undertäckning som förekommer i HEK:en förklaras främst av det glapp i tid som finns mellan urvalsdragning och referenstidpunkt, vilket betyder att vi saknar information om de personer som inte fanns i

Registret över totalbefolkningen (RTB) vid urvalstillfället men som tillkommit fram till den 31/12 inkomståret.
För STAR finns ingen undertäckning.

2.2.3 Mätning

För HEK:en samlas uppgifterna in genom telefonintervjuer och från administrativa register. För STAR hämtas uppgifterna helt från administrativa register.

Intervju

Intervjuerna genomförs med datorstöd (WINdati). Intervjuerna genomförs under januari-maj året efter inkomståret. Frågor om hushållets sammansättning och boendeform avser förhållandet den 31/12 inkomståret, medan övriga frågor gäller hela inkomståret. Frågor kring boendeutgifter ställs till dem som bott i sin bostad hela året. Vissa frågor ställs om alla personer i hushållet. Det innebär att en stor del av frågorna besvaras i en s.k. indirekt intervju.

Felkällor i intervjun är exempelvis att uppgiftslämnaren kan missförstå frågorna eller att svaret registreras felaktigt. För att minimera dessa felkällor finns kontroller inbyggda i intervjun. Den största felkällan är minnesfel eftersom de flesta frågor avser förhållanden minst 12 månader bakåt i tiden. Frågor om utgifter för tandvård, sjukvård och läkemedel kan vara svåra att besvara eftersom bland annat högkostnadsskydd och rabattsystem påverkar utgifterna. För att försöka minska risken för minnesfel finns ett utdrag av frågorna i informationsbrevet, vilket ger en möjlighet att förbereda sig på vissa frågor.

Administrativa register

De administrativa registren är i första hand till för administrativa ändamål och svarar därmed inte alltid mot statistikens behov. Ett exempel på detta är hushållets sammansättning. I telefonintervjun frågar vi efter hushållets medlemmar och kan på så vis skapa ett hushåll kring urvalspersonen. För bortfallet och i STAR används uppgifter från RTB. I RTB-familjen ingår personer som är gifta med varandra (även registrerat partnerskap), barn oavsett ålder samt sammanboende som har gemensamma barn. RTB-familjen kan bestå av maximalt två generationer. För sammanboende par utan gemensamma barn finns inga uppgifter för att skapa korrekta hushåll. Därmed sker en överskattning av andelen ensamboende och ensamstående hushåll.

För att kontrollera kvaliteten på andra viktiga variabler görs en avstämning mellan olika register. Kvaliteten på uppgifterna i de administrativa registren har blivit bättre under senare år.

2.2.4 Svarsbortfall

För Hek:en

Svarsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värden på en eller flera observationsvariabler (ex. registervariabler eller intervjufrågor) i en undersökning inte kan inhämtas.

- Saknas alla värden för en person är det frågan om objektsbortfall.
- Saknas enbart vissa värden, handlar det om partiellt bortfall.

Andelen svarsbortfall i HEK2009

Avböjde medverkan	18,1
Ej anträffade	17,3
Förhindrad medverkan	3,6
Totalt svarsbortfall	39,3

Svarsbortfallet är oviktat

I bortfallet är följande grupper överrepresenterade: De som saknar löneinkomst, personer med ekonomiskt bistånd och de som invandrat till Sverige från länder utanför Norden. Bland de svarande är barnfamiljerna något överrepresenterade.

Svarsbortfallet i HEK har ökat under 2000-talet. Bortfallet har dock varierat mellan åren. De år då urvalet varit stort har bortfallet varit högre. I samband med att målpopulationen utökades till att omfatta äldre personer som bor i s.k. särskilt boende (boende på institution) höjdes bortfallsnivån eftersom det är en svår grupp att nå för intervju.

För att minska snedvridande effekter av bortfallet görs en riktad bortfallsuppföljning. Det primära i bortfallsuppföljningen är att minska effekterna av bortfallet snarare än att minska bortfallsnivån. Administrativ data används som hjälpinformation vid beslut om vilka som ska gå till uppföljningen. De grupper som bidrar mest till bortfallets snedvridande effekt prioriteras i bortfallsuppföljningen.

I FASIT betraktas intervjubortfallet som partiellt bortfall, de variabler som används från HEK-intervjun inputeras.

STAR - urvalet saknar bortfall.

2.2.5 *Bearbetning*

Ett omfattande gransknings- och rättningsarbete utförs av de specialregister som används av FASIT.

Administrativa register

De variabler som hämtas från olika administrativa register håller numera god kvalitet. När uppgifterna aviserats till SCB granskas de i olika skeden av bearbetningarna innan de godkänns för inläggning i respektive register.

Granskning av data

Vid skapande av variabler kan fel uppstå. Omfattande kontroller görs där de skapade variablerna bl.a. stäms av mot uppgifterna från de administrativa registren.

2.2.6 *Modellfel*

FASIT-modellen består av ett antal dataprogram i vilka man beräknar skatter, avgifter och transfereringar enligt gällande regelsystem, där regelsystemet då avser de olika modellåren. I dessa beräkningar kan regelsystemen beskrivas mer eller mindre exakt, detta gör att det uppstår ett modellfel vid beräkningarna.

2.2.7 *Prognosfel*

FASIT-modellens huvudsakliga användningsområde är att beräkna effekter av förändringar i skatte- och transfereringssystem för aktuellt år. De data som finns tillgängliga avser en period som är ett till fem år tidigare beroende på vilket år man vill modellerar för. För dessa beräkningar skrivs grundmaterialet fram med uppgifter om löneutveckling, förändringar i antal arbetade timmar, utveckling av ett antal index etc. Dessutom anpassas vikterna genom kalibrering för att spegla den ekonomiska strukturen för aktuellt år. Detta gör att alla skattningar kommer att innehålla ett prognosfel, storleken på detta kan inte uppskattas.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Möjlighet finns att beräkna osäkerheten för skattningarna som ett konfidensintervall som bildas av skattningen $\pm$ felmarginalen.

B.3 **Aktualitet**

3.1 **Frekvens**

Grunddata för FASIT produceras årligen. Modellen uppdateras därefter fem gånger per år med nya prognoser och uppdaterade modellprogram.

3.2 **Framställningstid**

Framställningstiden för grunddata är ca 15 månader. Framställningstiden räknas från den 31 december det aktuella inkomståret.

3.3 **Punktlighet**

Publicering sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik. Publiceringsplanen finns utlagd på SCB:s webbplats, www.scb.se.

B.4 **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**

4.1 **Jämförbarhet över tiden**

4.2 **Jämförbarhet mellan grupper**

Inom undersökningen är jämförbarheten mellan olika grupper med samma målstorhet, exempelvis disponibel inkomst per konsumtionsenhet, god. Däremot kan en viss överskattning göras av andelen ensamboende och ensamstående. Eftersom inkomsterna för dessa grupper oftast är lägre än för andra hushåll kan det innebära att inkomstspridningen överskattas. Detta problem gäller framför allt STAR-urvalet där ett helt registerbaserat hushållsbegrepp används.

4.3 **Sammanvändbarhet med annan statistik**

Vid jämförelser med annan statistik kan det finnas skillnader i populationsavgränsning mellan olika typer av individ- och hushållsstatistik. Inkomstbegreppen kan också vara definierade på olika sätt, t.ex. disponibel inkomst.

HEK-undersökningen används som grunddata i FASIT. Trots detta är jämförbarheten inte alltid så god då målstorheterna kan skilja något.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

FASIT sprids framför allt genom att kunder abonnerar på modellen och därigenom får tillgång till både datamaterial och modellprogram fem gånger per år.

Uppgifter beräknade med FASIT sprids även genom att ett par tabeller publiceras på SCB:s hemsida i samband med att en ny version levereras.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas huvudsakligen som tabeller.

5.3 Dokumentation

FASIT finns dokumenterad i Förvaltningsmodellen samt att en variabelbeskrivning görs årligen.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Samtliga kunder som abonnerar på FASIT får efter en särskild prövning tillgång till avidentifierat mikrodata vid varje leverans.

5.5 Upplysningstjänster

SCB:s webbplats: www.scb.se, under ämnesrubriken *Hushållens ekonomi*
E-postadress: fasit@scb.se